

Radio Sora je praznoval 30-letnico delovanja

(Tako kot valovi reke Sore tudi valovi Radia Sora
povezujejo, informirajo in zabavajo že 30 let.)

Veliki pok – 11. september 1979

Začetki delovanja segajo v leto 1979, v Žiri. V zgodovino je kot rojstni dan radia zapisan 11. september 1979, saj je prav na ta dan Radio Žiri pričel z rednim oddajanjem. Ustanovitev, priprava delovnih pogojev in nato borba za uveljavitev radia so bili za tiste čase prav gotovo izjemno delo žirovskih zanesenjakov, krajevne skupnosti in nekaterih žirovskih podjetij.

Ustanovitev radia pa spet ne bi bila tako posebna, če ne bi pričel nastajati v majhnem kraju, na obrobju takrat še skupne Občine Škofja Loka, s čimer se občinski veljaki dolgo niso mogli sprijazniti. Ob tem je treba poudariti, da je v tistem času v Sloveniji delovalo malo radijskih postaj, skupaj z nacionalnimi radijskimi programi dobrih deset. Najstarejša lokalna radijska postaja je nastala na štajerskem že leta 1953, to je bil Radio Šmarje pri Jelšah. Najstarejša gorenjska lokalna radijska postaja je nastala leta 1962 v Trziču (današnji Radio Gorenc), tri leta kasneje pa radio na Jesenicah (današnji Radio Triglav). Zadnja lokalna informativna radijska postaja na Gorenjskem je nastala leta 1990 v Kranju (Radio Kranj).

Po osamosvojitvi Slovenije se je medijski trg sprostil, našo mlado državo je to našlo nepripravljeno. Zdelo se je, da je do radijske postaje lahko prišel vsak, ki je imel vsaj malo volje in podporo lokalne politike. Pojavilo se je veliko novih komercialnih radijskih postaj.

Radio Žiri (1979–1986)

Pobudo za začetek delovanja radijske postaje je dala skupina krajanov, ki se je že leta 1978 začela dogovarjati, da bi v Žireh zgradili radijsko postajo. Milan Oblak, Boris Oblak, Rudi Krvina, Milan Novak, Zdenko Bekš, Miran Šantej, Marjan Kočevar, prvi urednik Nejko Podobnik in še nekateri drugi si takrat najbrž niso prav dobro predstavljali, v kakšno širino bo radio prerasel. *»Glasba in kakšno obvestilo, ki se bo slišalo po Žireh.« ... »Kljub dobro organizirani tiskarni in še boljši mreži kurirjev – mladincev, sem pogrešal prav radio«*, je zapisal prvi urednik Nejko Podobnik, ki je bil na vaji »Lubnik 77« zadolžen za informativno-propagandno dejavnost. Namen radia je bil obveščati in informirati v Krajevni skupnosti Žiri. Svoje prostore je radio dobil v Zadrurnem domu v Žireh.

Postopoma in s težavo so v škofjeloški občini začeli razmišljati o tem, da bi ta radio lahko postal zametek prihodnje občinske lokalne radijske postaje. 28. oktobra 1981 je Občinska konferenca SZDL sprejela sklep: *»Občinska konferenca SZDL ustanavlja lokalno radijsko postajo Občine Škofja Loka, s tem, da začasno, to je do sprejetja samoupravnega sporazuma o razširitvi, deluje na območju KS Žiri, s studiem v Žireh. Naziv lokalne radijske postaje je Lokalna radijska postaja Občine Škofja Loka, studio Žiri.«*

Sledila so leta počasnega in napornega dogovarjanja v občini. Žirovcem so nasprotovali, da radijska postaja občine že ne more biti na njenem obrobju, ampak mora biti v njenem središču.

Zadrurni dom v Žireh, kjer je leta 1979 začel oddajati Radio Žiri.

Ob izdatni podpori Občinske konference SZDL Škofja Loka so se na osnovi samoupravnega sporazuma in samoprispevka občanov zbrala sredstva za izgradnjo oddajniškega omrežja po občini. Slišnost Radia Žiri se je z oddajniki na Koprivniku nad Žirmi, Lubniku in Sv. Miklavžu v Selški dolini do leta 1986 razširila na Poljansko dolino, Škofjo Loko in Selško dolino.

Delovna organizacija za obveščanje Občine Škofja Loka v ustanavljanju (1986–1996)

Prelomnico v delovanju radia predstavlja leto 1986, saj sta 11. avgusta 1986 Občina Škofja Loka in Občinska konferenca SZDL Škofja Loka ustanovili enovito Delovno organizacijo (dalje: DO) za obveščanje Občine Škofja Loka v ustanavljanju, s sedežem v Škofji Loki, na Poljanski cesti 2. DO je bila ustanovljena za potrebe družbenega sistema informiranja, delegatsko obveščanje in informiranje ter radijsko obveščanje. V DO sta se združila Radio Žiri in INDOK center, ki je v Občini Škofja Loka že od leta 1976 opravljal naloge informacijsko-dokumentacijskega centra, vodila pa ga je Dušica Jurman. Radio je ostal v Žireh, sedež enovite organizacije je bil v Škofji Loki. Dušica Jurman je postala direktorica enovite DO, Nejka Podobnika, odgovornega urednika radia, je zamenjala Jelka Mlakar.

Dejavnost DO za obveščanje je bila usmerjena v radijsko dejavnost, pripravo vsakoletnega občinskega statističnega pregleda *Almanah*, *Delegatskega obveščevalca* in publikacije *Loka v časopisju*.

V DO za obveščanje je radio dobil skromen, toda reden sistemski vir financiranja iz proračuna. Radijci so si s tem upravičeno obetali več denarja in hitrejši razvoj, vendar žal ni bilo tako enostavno. Radio naenkrat ni bil več samo žirovski, bil pa ni niti loški. Ločani Radia Žiri še vedno niso sprejeli za svojega, čeprav so se niti radia počasi vlekli v občinski center, v Škofjo Loko. To pa spet ni bilo po volji Žirovcev, saj je bil Radio Žiri vendarle »žirovski«. Radio Žiri je tako obvisel med Žirmi in Škofjo Loko in ni treba posebej poudarjati, da je pri tem najkrajšo vlekel prav on.

Oddajnik na Koprivniku nad Žirmi omogoča poslušnost Radia Sora v Poljanski dolini in Žireh.

Občina Škofja Loka, ki je leta 1990 v celoti prevzela ustanoviteljstvo nad DO za obveščanje, saj se je soustanovitelj – SZDL preoblikoval v politično stranko, je na svojih skupščinah večkrat poudarjala, da je nerojeno dete – DO za obveščanje v ustanavljanju – treba končno ustanoviti. Tudi zato, da bi se to vprašanje hitreje reševalo, je občinska skupščina (oktobra 1990) formirala Svet DO, ki je že na drugi seji razpravljal o slabem finančnem stanju in načrtih, sprejel prve informacije o konstituiranju DO in do takrat podaljšal mandat odgovorni urednici Jelki Mlakar. Stanje je bilo tako kritično, da so na tehnico postavljali možnosti, da občina prepusti ustanoviteljstvo drugim zainteresiranim ali celo, da se DO za obveščanje ukine.

Postopoma je postajalo jasno, da se bo treba finančno osamosvojiti, ker občinski proračun ne bo zagotavljal vseh sredstev za celovit razvoj DO, predvsem radia, ki je bil potreben temeljite tehnčne, programske in kadrovske prenove. Sistemske spremembe v samostojni Sloveniji (Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, Zakon o lokalni samoupravi, Zakon o javnih glasilih, Zakon o medijih) in liberalizacija medijev so dokončno odpravile te dileme, s katerimi se je moral spoprijeti novi direktor Marjan Potočnik, ki je septembra 1993 zamenjal Dušico Jurman.

Razpad enotne Občine Škofja Loka na nove občine je DO za obveščanje našel povsem nepripravljen, večinsko financiranje radia s pomočjo občinskega proračuna je zamrlo. Tržni pristop in profesionalno delo na vseh področjih sta bila nujna za tehnično in vsebinsko posodobitev radia. Potrebna sta bila večji prodor na trg in podjetniška usmeritev.

Iskati je bilo treba nove tržne niše. Z velikim optimizmom smo poskusili z izdajanjem prvega skupnega lokalnega časopisa *Ob Sori*, prvo promocijsko številko je DO za obveščanje izdala 10. novembra 1995. Časopisu na pot je uredniški odbor zapisal: *»Pred vami je nov časopis, ki smo ga poimenovali Ob Sori. Izbira imena je vedno težavna. V želji, da bi se časopis že z imenom identificiral s prostorom, kateremu je namenjen, nismo našli primernejšega, identificiral naj bi se s celotnim loškim prostorom ...«* in še *»Posebnost radijske informacije je tudi v tem, da je ta trenutna in že naslednji trenutek izgubljena v etru. Na časopišnem papirju natisnjena pa je trajna in bralec jo lahko sprejme, torej prebere takrat, ko ima čas in jo kasneje tudi osveži ...«*. Menili smo, da bo časopis dobra dopolnitev radia. Časopis je bil tednik, vseboval je informacije in zanimivosti iz vseh štirih občin, tiskan na 10 straneh A2 formata. Žal je bil to zgolj poskus, ki se je končal z izdajo sedmih števil. Časopis, ki smo ga rodili z navdušenjem in optimizmom, smo morali postaviti na oster komercialni zrak. Delati tednik, v zahtevnem časopisnem formatu, z istimi sodelavci, ki so delali tudi radio, in brez prave finančne podpore, je bilo za izdajatelje preveč. Prvi skupni časopis štirih občin smo ukinili z upanjem, da se bo kmalu našel izdajatelj, ki bo imel več sreče in posluha pri vodstvu novih občin.

343

Radio Sora (1996–1999)

Na podlagi pridobljenih soglasij Agencije za privatizacijo se je DO za obveščanje po sistemu notranjega odkupa (60 % zaposleni, 40 % državni skladi) leta 1996 preoblikovala v družbo z omejeno odgovornostjo. Preimenovala se je v Radio Sora, podjetje za informiranje d. o. o., saj je zaradi sistemskih in družbenih sprememb opravljala samo še radijsko dejavnost. Lastniki so postali državni skladi (Sklad za razvoj, Slovenski odškodninski sklad, Kapitalski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja) ter zaposleni. Sklad za razvoj in Kapitalski sklad pokojninskega zavarovanja sta svoje deleže kmalu prodala Kmečki družbi oziroma KD Holdingu.

Ker so se kot kapitalski vložki občin lahko štela samo sredstva vložena v podjetje po izdelavi otvoritvene bilance, tj. po 31. 12. 1992, je bilo z Občino Škofja Loka s pismom o nameri dogovorjeno, da se takoj po končanem osnovnem lastničenju izvede še dokapitalizacija z občinskimi sredstvi. Vanjo so se vključila sredstva, ki jih je leta 1994 (še skupna) Občina Škofja Loka vložila v sanacijo oddajniške mreže, ta pa so se po ključu razdelitvene bilance med občinami razdelila med vse štiri nove občine (Žiri, Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka in Železniki.) V dokapitalizacijo so se vključila tudi sredstva samostojne Občine Škofja Loka, ki jih je ta vložila v podjetje v letih 1995 in 1996. Druge občine na Škofjeloškem se za dokapitalizacijo niso odločile, Občina Škofja Loka pa je tako svoj lastniški delež še okrepila in postala največja solastnica radia. Lastništvo radia je dobilo končni epilog leta 2005, ko so zaposleni in občine solastnice odkupile deleže KD Holdinga in Slovenskega odškodninskega sklada.

Z lastniško strukturo, spremembo imena in preselitvijo pa se nekateri »očetje žirovskega radia« niso mogli sprijazniti, saj so bili z ustanovitvijo, prostovoljnim delom in sredstvi, ki so jih vložili v zagon, preveč neposredno povezani z Radijem Žiri. Ustanoviteljski odnos Žirovcev je bilo treba do neke mere razumeti. Razumeti pa je bilo tudi treba, da so bile te spremembe za obstoj radia nujne. Bile so posledica družbeno ekonomskih sprememb v državi in podjetniškega tržnega pristopa, pretila je nevarnost konkurenčnega medija na Škofjeloškem. Razdvojenost podjetja, ki je delovalo na različnih lokacijah, je prinašala vrsto organizacijskih, kadrovskih, programskih in komercialnih stroškov ter nevšečnosti.

Dokazovali smo in dokazali, da radio, ne glede na spremembe, še naprej ostaja tudi žirovski. V radijskih sloganih pišemo, da smo »žirovski glasnik«, »selški sejalec«, »poljanska kronika«, »škofjeloški mernik« in še dodajamo, da smo radio, ki je postavljen v spodnje gorenjski medijski prostor. Ime »Sora« simbolizira njegov začetek – izvir v Žireh in zaobjema ves prostor, kateremu je radio v prvi vrsti namenjen. Z novim imenom je radio dobil ustrezno pojmovno, vsebinsko in komercialno širino.

Radio Sora (2000–2009)

Razvoj Radia Sora je bil v drugi polovici devetdesetih let in po letu 2000 skokovit. V zadnjih petnajstih letih je svoj prihodek 12-krat povečal ter izvedel tehnično, kadrovsko in programsko prenovo. Po prihodku, slišnosti, programu in kadrih spada med večje regionalne radijske medije v Sloveniji.

Z lastnimi sredstvi je družba Radio Sora d. o. o. leta 2000 zgradila nove poslovne prostore, preselila studio in dobila skupni dom in sedež v škofjeloški Nami. S tem so bile dane osnove za kakovostno delo, neodvisno delovanje in razvoj ter krepitev Radia Sora kot regionalnega programa informativnega pomena na Škofjeloškem in Gorenjskem.

Slišnost in poslušnost

S tremi oddajniki Radio Sora pokriva spodnji gorenjski prostor, čeprav ga je teoretično možno slišati povsod po svetu, saj svoj signal oddaja tudi po svetovnem spletu. Pogosto se nam po pošti oglasijo poslušalci iz daljne Avstralije, Amerike, Anglije ...

Signal Radia Sora je možno slišati s treh oddajnikov oziroma frekvenc: na 89,8 Mhz z oddajnika na Koprivniku nad Žirmi (ta zagotavlja slišnost v Žireh in Poljanski dolini), na 91,1 Mhz z oddajnika na Lubniku (to je najpomembnejša oddajna točka in hkrati vezna točka za oba oddajnika po dolinah) in na 96,3 Mhz z oddajnika na Kališu (na cerkvi sv. Križa, za pokrivanje Selške doline). Radio Sora je po javnomnenjskih raziskavah poslušnosti 1. na Škofjeloškem in na 3. ali 4. mestu na celotnem območju dobre slišnosti (občine Žiri, Železniki, Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Tržič, Kamnik, Kranj, Šenčur, Preddvor, Naklo, Medvode, Vodice in Cerklje).

Radijski program

Tako, kot se je izgrajeval radio, se je širil tudi radijski program. Na začetku je oddajal samo dvakrat tedensko, ob četrtnih, med 17. in 19. uro, in ob nedeljah, od 10. ure do konca čestitk, ki jih je bilo v prvih mesecih več kot 100, kar je pomenilo oddajanje programa tja do 14. ali 15. ure. Od leta 1986 se je program širil po dnevih in urah, leta 1990 je začel oddajati vsak dan, med 16. do 19. uro, in ob nedeljah, od 9. ure dalje. Celodnevno programsko podobo je radio dobil šele marca 1994, ko je pričel oddajati med 5.30 zjutraj in 19.30 zvečer. Danes Radio

Reklamni oglas Radia Sora – Ko veste, da ste doma.

Sora oddaja 24 ur lastnega programa. Voden program poteka med 6. in 20. oziroma 21. uro. Do 24. ure sledi nočni glasbeni program, med 24. in 5. uro zjutraj pa smo skupaj z 11. lokalnimi in regionalnimi radijskimi postajami v skupnem nočnem programu – v »SNOP-u«.

Za kakovostno delo je Radio Sora decembra 2003, med prvimi v Sloveniji, po novem Zakonu o medijih pridobil status regionalnega radijskega programa posebnega pomena. Status informativnega medija prinaša vrsto obveznosti (dnevno predpisane deleže informativnih, kulturnih, športnih, izobraževalnih, umetniških idr. vsebin), na drugi strani pa tudi nekaj prednosti (možnost kandidiranja za državna sredstva ipd.).

Radio Sora ostaja zvest informativni programski shemi. V programu skušamo poslušalce aktualno, objektivno in nepristransko obveščati o vsem, kar se pomembnega zgodi v ožjem in širšem okolju. Zavedamo se, da je prednost našega radia predvsem v tem, da živi v svojem lokalnem prostoru in »diha« s svojimi poslušalci, zato so tudi radijske vsebine pretežno lokalno obarvane. Vemo, da so informacije tiste, ki nas ločijo od drugih, predvsem komercialnih medijev, ki nam ne pomagajo le ohranjati statusa medija posebnega družbenega pomena, temveč tudi obdržati visoko poslušanost na našem interesnem območju. Naše poslušalke in poslušalce obveščamo o najpomembnejših dogodkih doma in po svetu, osrednji poudarek je na novicah iz lokalnega okolja. V oddajah, ki so razvrščene preko celega dne, najdejo prostor informacije o dogodkih in načrtih občinskih oblasti, političnih strank, poslancev Državnega zbora z našega območja, podjetij, izobraževalnih in kulturnih institucij, raznih interesnih združenj in tudi kulturnih, športnih, kmečkih ter drugih društev.

V program vpletamo brezplačna obvestila humanitarnih, kulturnih in športnih društev ter organizacij. Marsikatera pomoč lokalnim organizacijam Rdečega križa, društvu Sožitje Škofja Loka (društvu za pomoč duševno prizadetim), mladinskemu klubu Rdeča ostriga v Škofji Loki, kulturnemu centru ART iz Kranja, cerkvi in drugim je bila izpeljana prav s pomočjo oddaj na našem radiu. Za tovrstne pomoči je Radio Sora prejel številna priznanja Rdečega križa Slovenije, gasilskih, športnih in kulturnih društev, Avto moto zveze Slovenije, Policijske postaje Škofja Loka, Medobčinskega društva za pomoč duševno prizadetim idr.. Ob zadnjih katastrofalnih poplavah v Železnikih je bil Radio Sora prvi in edini medij, ki je vzpostavil pravi informacijski most za obveščanje občanov o dogodkih, preiskrbi prebivalcev, reševalnih akcijah, zbiranju najrazličnejših sredstev itd.. Še več, Radio Sora nesebično pomaga pri organizaciji humanitarnih akcij najrazličnejših podjetij in ustanov ter tudi sam organizira dobrodelne prireditve. Občasno gostimo najvišje predstavnike državne politike, njihove izjave pa dajejo oddajam Radia Sora vedno posebno težo.

Za radijski program skrbi 8 redno in več kot 40 honorarno zaposlenih novinarjev, dopisnikov, moderatorjev in tehnikov. Razmeroma velik krog sodelavcev

zagotavlja kakovost in vsebinsko pestrost programa, kar dokazujejo številne nagrade za radijske prispevke na tekmovanjih radijskih postaj Slovenije. Posledica kakovostnega dela in nenehne rasti je tudi 30-letnica delovanja, ki smo jo praznovali 11. septembra 2009.

Prireditve

Poleg temeljne dejavnosti, tj. priprava in oddajanje radijskega programa, je druga pomembna dejavnost organizacija in izvedba prireditev. Radio Sora letno organizira tri do štiri večje koncerte. Poleg tradicionalnih koncertov ob novem letu in dnevu žena prireja tudi humanitarne koncerte, med katerimi velja posebej izpostaviti koncerta *Spomin na pevca še živi*, ki je bil organiziran leta 2004 v počastitev 30. obletnice smrti pevcov Fantov s Praprotna, Jožeta Šifrerja, katerega izkupiček je bil namenjen Sožitju, društvu za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju, ter dobrodelni koncert *Domači za domače*, za vse prizadete v katastrofalnih poplavih v Železnikih (2007).

Leta 2001 je Radio Sora pričel z odmevno narodno-zabavno prireditvijo, festivalom *Večer slovenskih viž v narečju*, ki na izviren način spodbuja in ohranjanja slovensko narečno besedo. Slovenija je s tem dobila prvi in edini festival narodno-zabavnih pesmi v narečju, Škofja Loka pa v času praznovanja, v mesecu juniju, postaja festivalsko mesto.

Posnetek z Večera slovenskih viž v narečju, ki v organizaciji Radia Sora vsako leto že tradicionalno poteka na Mestnem trgu v Škofji Loki.

Radio Sora v prihodnosti

Uspehom in rasti radia na rob je treba zapisati, da nam družbeno-ekonomske razmere niso najbolj naklonjene. Če so bili na začetku pomembni ustanovitev, borba za preživetje in uveljavitev radia, je po 30. letih še vedno približno enako. Medijski trg je nasičen, nastalo je veliko novih medijev, vsak se po svoje bori za poslušalce, gledalce in bralce ter za svoj kos pogače na trgu. Vsi »trkamo« na vrata dobrih oglaševalcev. Manjši nimajo denarja, večji z reklamami nagovarjajo celo Slovenijo in jim manjši mediji niso zanimivi. Oglaševalski denar se koncentrira v večjih slovenskih centrih, obrobje pa kot da ni pomembno. Nekaj podobnega daje misliti tudi država, ki (spet) ne ve, kaj bi z lokalnimi in regionalnimi programi. Prihaja nova zakonodaja, ki bo združevala medije na regijskem nivoju in po napovedih še zmanjšala olajšave in finančne pomoči lokalnim in regionalnim medijem. V naših programih mnogi vidijo ostanek preteklosti, trn v peti nacionalni RTV, nekaj, kar ni najbolj potrebno. Vztrajno se borimo in dokazujemo, da lokalni in regionalni programi predstavljamo pomembno dopolnitev nacionalnega servisa na lokalnem nivoju in da nas ljudje potrebujejo take kot smo.

Kaj bo na področju razvoja radiodifuzije v Sloveniji prinesla prihodnost, še nihče ne zna točno napovedati. Nekaj pa je gotovo – tak, kot je bil radio nekoč, ne bo več. Prihajajo globalizacija, regionalizacija, digitalizacija in tudi specializacija programskih vsebin. Morda tudi naša 30-letnica v tem pogledu na nek način predstavlja prelomnico in najavlja nove čase. Radio Sora v svojih načrtih ostaja zvest informativni programski usmeritvi, nepristranskemu obveščanju in informiranju prebivalcev ter nenehni skrbi za rast kadrov ter radijskega programa.

Visoki jubilej, ki ga je praznoval Radio Sora, je priložnost, da se zahvalimo vsem, ki so delali in še delajo Radio Sora, občinam Žiri, Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka in Železniki, njihovim županom ter vsem drugim občinam in županom na Gorenjskem, zavodom ter društvom za korektno sodelovanje, vsem poslovnim partnerjem, oglaševalcem, ki nam zaupajo, ter zvestim poslušalkam in poslušalcem, brez katerih radio ne bi imel pravega smisla.

Želimo, da ostanejo z nami še nadaljnjih 30 let. Naj nas kot valovi reke Sore tudi valovi Radia Sora povezujejo, informirajo in zabavajo še dolga leta. Prihodnost bo priložnost za nova srečanja, pred nami so nove poti in želimo si, da bi jih lahko ponovno prehodili skupaj.